

A young girl with dark hair in a ponytail, wearing a light blue sleeveless top and skirt, is seen from behind, painting a large, light-colored wooden cutout of a person. The cutout is part of a larger installation in a grassy park area. Other people and a stroller are visible in the background.

PASVORM

NATUURKUNSTPARK 2018

NATUURKUNSTPARK 2018

PASVORM

KVF

Natuurkunstpark 2018 - thema PASVORM

Sinds 2005 organiseert de Kunstenaars Vereniging Flevoland

jaarlijks een zomerkunstroute door Natuurpark Lelystad.

Dit jaar is het de veertiende keer.

Op zondag 8 juli, om 14.00 uur, was de feestelijke opening

met aansluitend een wandeling langs de werken.

Er zijn tien kunstwerken gemaakt.

Bij de werken zijn teksten geschreven die het werk inleiden.

De teksten stonden bij de werken.

Er zijn ook ansichtkaarten gemaakt. Voor elk werk een. Die

waren vanaf 29 juli gratis beschikbaar in het park.

KUNSTENAARS

De tien kunstwerken zijn gemaakt door:

Ninette Koning, Els Franken, Marisja van Weegberg, Iris van 't

Bosch, Sonja Rosing, Willem Hoogeveen, Rob van den Broek,

Michel Bongertman, Isabel Fírvída en Linde Gadellaa. Hein

Walter schreef de teksten bij de werken, met uitzondering van

de tekst bij het werk van Iris van 't Bosch dat een citaat is van

een gedicht van Armando.

ORGANISATIE

Michel Bongertman, Trudy van der Meer, Hein Walter

Fotografie: Martin Koetsier en eigen foto's van de kunste-

naars.

SUBSIDIËNTEN

Voor dit project hebben we financiële ondersteuning gekre-

gen van de gemeente Lelystad. En natuurlijk kregen we mate-

riële ondersteuning van Het Flevo-landschap.

Natuurkunstpark: een kunstroute door Natuurpark Lelystad, georganiseerd door de Kunstenaars Vereniging Flevoland.

Organisatie:
Michel Bongertman, Trudy van der Meer en Hein Walter

Dit project wordt ondersteund door de gemeente Lelystad en Het Flevo-landschap.

Natuurpark Lelystad: Vlotgrasweg 11, 8219 PP Lelystad

NATUURKUNSTPARK 2018
8 juli t/m 30 oktober

PASVORM

Opening: zondag 8 juli 14.00 uur

PASVORM

Tien kunstenaars van de Kunstenaars Vereniging Flevoland hebben zich laten inspireren door het thema PASVORM. Het leidde tot tien verschillende, ruimtelijke werken, verspreid in Natuurpark Lelystad; de een speels en letterlijk, de ander maatschappij kritisch of cultuurhistorisch, allemaal zijn het aansprekende objecten die als gegoten staan en naadloos passen in het park!

Bij elk werk staat een tekst die het werk inleidt.

Er worden ook dit jaar weer ansichtkaarten gemaakt van alle werken, met daarop een foto van het werk en de inleidende tekst.

Die kaarten zijn vanaf 29 juli beschikbaar. Gratis. Zolang de voorraad strekt.

Kunstwerken van:

Willem Hoogeveen, Ninette Koning, Els Franken, Rob van den Broek, Sonja Rosing, Marisja van Weegberg, Michel Bongertman, Linde Gadellaa, Iris van 't Bosch, Isabel Fírvída en Hein Walter (teksten).

Installatie: Els Franken

One size fits all

We zijn van vlees en bloed,
van binnen lijken we

schematisch op elkaar,
maar van buiten

zijn we anders – grote ongelijkheid
en duizend nuances.

De kleur van je vel bepaalt
of ze je willen, of je hoort

in een groep; de tint van je huid,
de hoeveelheid pigment

waarmee je bent geboren,
omkadert de kansen

die je in het leven krijgt.
Leefden we even in elkaars jas,

dan zouden we begrijpen
wat iemand voelt, wat iemand wil,

dan konden we zonder vooroordeel kijken
naar het verlangen van een ander.

Trek een jas aan, hij past!
Leef het leven van een blanke,

neem morgen een ander, een bruine
of gele en benoem de verschillen.

Installatie: Ninette Koning

Pasvorm

De mens houdt van groen
en blauw, bomen en water;

die rust, alleen al de geur,
natuur laat hem voelen dat hij leeft.

Maar er zijn grenzen
aan de vrijheid die hij geeft.

Niet teveel, want voor je het weet
is zij de mens de baas.

Onderdanigheid is wenselijk,
wij maken hier de wetten!

Dus snoeren we haar in, gesmoord,
zoals we eeuwen geleden deden

met de dames in korsetten.
Het figuur van de boom

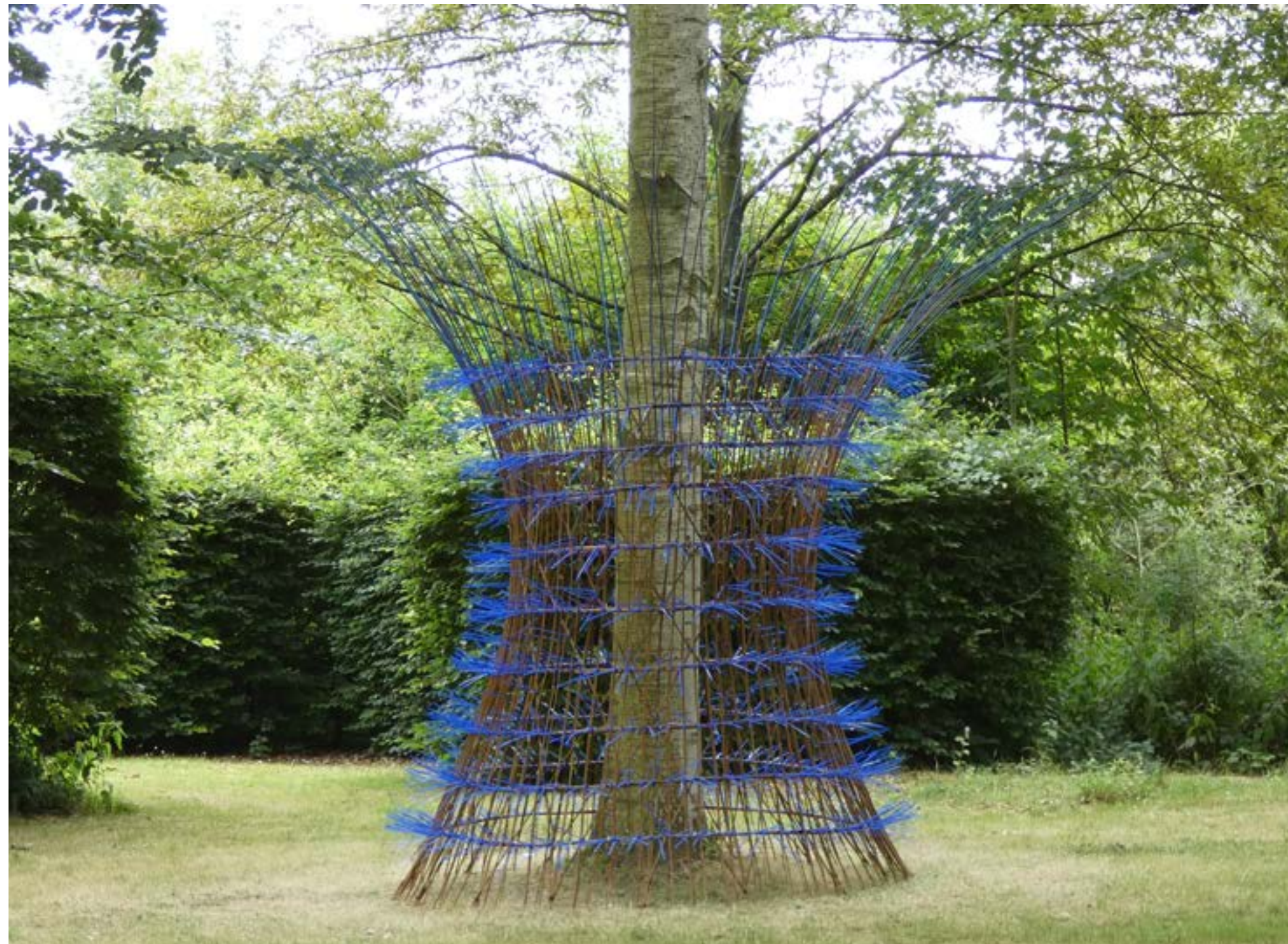
krijgt zo wat extra vorm;
het stoort haar niet, het maakt

haar als het ware menselijk.
Het blauw staat haar ook goed,

strak en eigentijds; en haar taille
is het dunst, zoals het hoort.

Ideaal, volgens de mode. Knoeien
met de natuur is natuurlijk

niet verboden. Het is normaal.
We doen haar eigenlijk een gunst.

Installatie: Marisja van Weegberg

Pasvorm

Er waren eens twee dieren,
een geit en een konijn,

tekens uit de Chinese dierenriem.
Het konijn was rechtschapen,

voorzichtig en deed alles gevoelsmatig.
Ook de geit was gevoelig en oprecht.

We zagen ze, we spraken zacht.
We stonden daar en zagen

dat ze pasten in elkaar; ze waren
meer dan zichzelf. Het licht

viel op hun huid, het scheen
naar binnen, de poorten

naar hun ziel werden geopend –
ze gingen nooit meer dicht.

Installatie: Rob van den Broek

Pasvorm

Acht lacunes,
veelzeggende leegtes

als een spelvorm
van vormen.

Kijk door de gaten
en zie iets van diepte,

lagen van leven,
schaduw en lichtval.

Een dans van stille
gestaltes, tegengestelde

beweging, eenheid
en veelheid van zichtlijn

en alles is vorm,
dat wat weg is net zo

als dat wat ons rest,
wat je ziet en wat je niet.

Installatie: Iris van 't Bosch

Mensenwerk

Op de deur hing een gesloten slot.
Buiten groeiden de bloemen
en toch moesten de mannen wachten.
Hoe luidde de opdracht?

*Citaat uit het gedicht Daarom van Armando,
uit de bundel Waarom, gepubliceerd in 2015*

Installatie: Sonja Rosing

I am That

‘Ik ben Dat, Gij zijt Dat en dit alles is Dat’,
zo vieren de Veda’s het leven,

zo onthullen de heilige geschriften
de eenheid die aan alles ten grondslag ligt.

Dus ik ben Dat, niets is apart,
en als ik mediteer dan ben ik één

met dat wat ik ben. Dit is de zin
die betekenis geeft aan mijn bestaan.

Geen andere regel dan deze
geeft beter aan dat we zijn verbonden

met het aldoordringende bewustzijn.
Dat werkt in alles, in de aarde, in woorden,

geuren en dingen, maar geen handeling
kan Dat beïnvloeden. Dat is getuige

van het aardse relatieve leven.
Mijn handen werken met takken,

de ochtendzon en het ontwaken
van de natuur werken sterk in mij,

zodat dat wat ik ben zich kan verbinden
met alles wat me omringt, met Dat wat ik ben.

Installatie: Willem Hoogeveen

PR Machine

Je denkt dat je denkt
wat je wil, en dat is precies
hoe zij willen dat je denkt.

Niet kritisch of tegen,
maar volgens de wetten
van de commerciëlen.

Ze maken gehakt van ons!
Ze malen en draaien
tot we denken op maat.

De pers houdt ons scherp,
zou je hopen, maar bedrijven
honoreren beter dan redacties

en alles is te koop, ook objectiviteit
wordt op smaak gebracht
met een korreltje zout.

We noemen onszelf graag vrije geesten,
onafhankelijk van goed en goud
en vol met idealen,

maar de mens is gemaakt van vlees
en dat is zwak, dat is altijd zo geweest.
Dat laat zich makkelijk vermalen.

Installatie: Michel Bongertman

Pan

Romeinen spraken van Bacchus,
de Grieken zeiden Dionysos, de god

van de wijn en de vreugde;
daarvoor nog was hij Pan,

de god van het land.
De natuur was zijn tempel

en het dierlijke zijn meester.
Wij noemen hem duivel.

Wij zien hem graag
met bokkenpoten, geitenhoorns

op zijn kop en flink geschapen.
Hij is van alle tijden, de verleider

die ons meeneemt in het donker,
de heer van lichte zeden.

Hij brengt ons in extase,
naar een ander niveau van zijn;

hoger of lager, wie zal het zeggen.
Neem een drankje, bier of zwaarder,

en laat je naar grote hoogte leiden,
word één met God.

Wees de mens die verlost wordt
van beperking, geen normen en waarden

die je begrenzen, maar beleef
de hemel hier op aarde.

Installatie: Isabel Fírvida

Pluk de dag

Eens, het zweet op onze ruggen
van het zaaien en wieden, snoeien en oogsten,

waren we een met de aarde,
kenden we de waarden van seizoenen,

konden we fruit in soorten onderscheiden,
wisten we het verschil tussen kaf en koren.

Tegenwoordig leven we met computers;
kinderen leren eerder swipen dan lopen,

ze mogen virtueel van alles,
maar klimmen niet meer in een boom.

Vandaag de dag staan we niet stil
bij het feit dat het raar is dat je

het hele jaar door van alles kunt kopen,
peren in mei, kersen in december.

En wie weet precies waar appels groeien?
Ze groeien aan de takken

van de *Carpinus betulus*, beter bekend
als de haagbeuk. Daar gonst het

in de lente van bijen en hommels.
– U laat zich ringeloren.

Als u nu een wenkbrauw fronst,
dan is nog niet alles verloren.

Installatie: Linde Gadellaa

Natuur/Park

‘Wie is er nu eigenlijk de baas?’

(Quote van een dame in de trein over een zwaan op het spoor)

Wortels willen kronkelen,
onkruid vrijuit woekeren,

maar wij, mensen,
houden van orde en maat.

Wat wij wild noemen,
staat achter een hek.

Natuurlijk mag natuur bestaan
zolang het gaat volgens regels:

geen netels op een plek
waar we zonnen, komkommers

kaarsrecht en piepers
alleen zonder pit.

Het is ook niet zo gek,
we zitten op een kluitje.

Groei is hier beter
als het wat vertraagt.

Dus we houden het tegen:
een mal om de boom,

een keurslijf, een korset –
zo houden we haar in toom!

Openingswoord

Welkom, dames en heren, bij de opening van Natuurkunstpark 2018. Voor wie mij niet kent, mijn naam is Hein Walter, ik heb samen met Michel Bongertman en Trudy van der Meer dit project georganiseerd.

Voordat ik wat dieper inga op het thema en de werken die u straks gaat zien, wil ik eerst wat mensen en organisaties bedanken.

Allereerst Het Flevo-landschap. Dit is de 14de keer dat we hier Natuurkunstpark hebben kunnen organiseren, en elk jaar werken we goed samen met de organisatie. Wij zijn hier te gast bij het Flevo-landschap en we voelen ons welkom.

We danken ook de gemeente Lelystad. Kunst, en zeker kunst op locatie, kan niet zonder subsidie. Die subsidie krijgen we van de gemeente Lelystad. Daar zijn we dankbaar voor.

We danken het bestuur van de KVF, voor het steeds weer uitsteken van hun nek!

We danken u, dames en heren, voor uw aanwezigheid. Kunst kan niet zonder publiek. We hebben uw instemming nodig, uw enthousiasme, uw ogen en uw oren en ook is het fijn om af en toe tegen u tekeer te gaan, om u een boodschap mee te geven. In zo'n geval staat u symbool voor de maatschappij. Dat doen we zonder te vragen of die rol u past of niet, u krijgt die rol gewoon toebedeeld. Zo gaat dat met kunst.

We danken ook de kunstenaars die dit jaar meedoen. Els Franken, Ninette Koning, Marisja van Weegberg, Rob van den Broek, Iris van 't Bosch, Sonja Rosing, Willem Hoogeveen, Michel Bongertman, Isabel Fírvda en Linde Gadellaa. Zonder kunstwerken is er natuurlijk geen kunstroute!

We danken Trudy van der Meer op voorhand. De drankjes en hapjes aan het eind van de opening heeft zij verzorgd.

Elk jaar hebben we een thema. Dit jaar is het thema PASVORM. Bij het kiezen van het thema zoeken we naar een goede mix van vrijheid en beperking. Teveel vrijheid werkt niet goed en teveel beperking ook niet. De kunstenaars moeten volop ideeën kunnen krijgen, een waaier aan mogelijke invullingen, maar je moet toch het gevoel hebben dat de werken enigszins bij elkaar passen. Het is een pasvorm.

We hebben ook een procedure. Zo hebben we dat beschreven in het projectplan en daar moeten we ons aan houden. Zo staat in de regels die we zelf hebben geschreven dat we vragen aan de leden van de KVF om een ontwerp in te dienen. Dus om mee te kunnen doen, moet je lid zijn van de KVF, een vereniging van professionele kunstenaars. Vervolgens beoordelen we de ontwerpen met een groep die is samengesteld uit de organisatie van Natuurpark en drie vertegenwoordigers vanuit het Flevo-landschap. We bekijken en lezen de ont-

werpen en maken een keuze. Is je ontwerp aangenomen, dan past het binnen de pasvorm. Wordt je ontwerp afgewezen, dan valt het erbuiten. In de week voorafgaand aan de opening kunnen we de werken bouwen. Ik heb vooral het werk in het voortraject op me genomen: fondswerving, communicatie tussen kunstenaars en afspraken met het Flevo-landschap, publiek, dat soort dingen. Michel is vooral in de week van het bouwen aan het werk, om hulp te bieden, mee te denken en soms ook streng te zijn als iets niet gaat volgens onze normen. Trudy is de olie in het hele proces.

Natuurkunstpark is een pasvorm. De kunstenaars weten waaraan ze beginnen en meestal gaat dat goed. Het wordt een probleem als iemand de regels wil veranderen. En dat komt voor. Dan voelt de pasvorm als een korset. Dat soort wringen komt niet alleen hier voor, maar overal in de wereld. Daar waar het botst, daar is er sprake van een pasvorm die niet past.

U kent het vast, kinderspeelgoed. Zo'n kubus met gaten erin. Het ene gat is een driehoek, de ander een rondje, een rechthoek. De bijgeleverde blokken moeten passen in de gaten.

Het is een van de eerste ervaringen op het gebied van conformeren. De kinderen moeten zich dan aanpassen. Het ronde blokje gaat niet door het gat van het vierkant. En het rechthoekje gaat niet door de ronde opening. Wil je het ronde blokje in het doosje doen, dan zal je je moeten aanpassen aan de regels van het speelgoed. Een kind dat dat niet wil, die zal een andere oplossing zoeken. Die gaat vals spelen (het rechthoekje blijkt op een bepaalde manier toch ook in het vierkante gat te passen) of die probeert met geweld dat niet passende blokje door dat ene gat te duwen. Daar botst het dan. Het kinderspeelgoed is, als het goed is, sterk genoeg en is bestand tegen het kindergeweld.

Het dagelijks nieuws staat bol van voorbeelden van pasvorm-botsingen. Asielzoekers zijn mensen die niet konden of wilden leven binnen de pasvorm van het land waar ze vandaan kwamen. Mensen die deze asielzoekers liever niet zien komen, die willen niet dat de pasvorm verandert. Die zeggen dat de nieuwkomers zich moeten aanpassen aan de normen en waarden van het land en niet andersom. Geen minaretten in Nederland, want die horen niet hier, zeggen ze dan.

Mensen die van geslacht willen veranderen, die voelen zich niet thuis in hun lichaam, in de pasvorm waarmee ze geboren zijn. Tegenstanders van deze ontwikkeling zeggen dat God de menselijke pasvorm heeft gemaakt en dat daar niet aan gerommeld moet worden.

Zit je in de gevangenis, dan heb je blijkbaar iets gedaan wat niet past in de pasvorm van de wet, of in ieder geval ben je door een rechter daarvoor schuldig bevonden.

Ga je solliciteren naar een baan, dan moet je je kleden naar de norm van dat bedrijf of organisatie, zit je op school, dan kleed je je naar de norm van de andere scholieren, of als je op wilt vallen, dan juist niet; ben je je hier in Neder-

land geboren, dan verwachten we van je dat je Nederlands spreekt, een huis hebt, een stofzuiger, een koelkast, een bed en een tafel met stoelen en dat je elke dag de gordijnen open doet. Zo ja, dan pas je in de pasvorm. Zo niet, dan ben je een vreemde eend.

Je gaat niet 's nachts op straat voetballen, je parkeert je auto niet op de stoep, je mag in Amsterdam fietsen door rood licht ook al mag het niet van de politie. Allemaal pasvorm.

Er zijn tegenwoordig heel veel vreemde eenden, mensen die het anders doen. Mensen die andere gewoontes hebben, andere talen spreken, op andere momenten op vakantie gaan, op seksueel gebied dingen doen waarvan ze honderd jaar geleden nog nooit gehoord hadden, die niet om zes uur samen eten, noem maar op. Allemaal mensen die een andere pasvorm hebben dan ik – laat ik het bij mezelf houden. Misschien is het wel iets van de huidige tijd dat er meer vreemde eenden zijn dan mensen die passen in de wat oudere pasvorm. De maatschappij is als een slang. We vervellen regelmatig, steeds een nieuwe huid.

Als er voldoende mensen zijn die het anders willen, en die het anders doen, dan verandert de pasvorm. Dat ging vroeger altijd geleidelijk en langzaam, maar omdat in onze tijd alles snel gaat, gaat ook de verandering van pasvorm snel. We zijn meesters van het veranderen. Toch lukt het de meesten niet om eindeloos te blijven mee veranderen. Van negentigjarigen verwachten we niet dat ze een computer hebben. Van negentigjarigen verwachten we niet dat ze iets begrijpen van Hiphop en games. Ik hoorde onlangs van iemand wiens oude moeder nog leeft alsof Nederland verzuild is. Ze wil geen brood kopen bij de katholieke bakker. Haar dochter gaat de strijd niet meer aan en laat haar leven in haar eigenlijk gelijk. Deze mevrouw leeft in een versleten pasvorm. Maar dat mag. Ze was vroeger een doorsnee Nederlander, maar ze is nu zelf een vreemde eend geworden.

Dat roept bij mij de vraag op in welke pasvorm ik leef als ik straks negentig ben. Dan praat ik misschien over een mobiele telefoon, terwijl in die tijd een telefoon helemaal niet meer bestaat. Of dan denk ik in termen van maatschappelijk belang, terwijl dan misschien iedereen echt alleen voor zijn eigen nut en voordeel leeft.

Dé Nederlander bestaat niet. Er is geen pasvorm die voor alle Nederlanders geldt. De een eet spruitjes en aardappelen, de ander eet couscous, de een ligt in de zomer op het strand van Zandvoort, de ander zit de hele dag in het theehuis, de een kijkt naar Netflix, de ander naar de Chinese televisie. De mensen die naar de Nederlandse televisie kijken, kijken zelfs niet eens maar naar dezelfde programma's en ook niet meer op dezelfde tijd. Ieder beleeft de dingen op zijn eigen tijd. Er is geen pasvorm die voor alle Nederlanders opgaat. Er is zelfs geen pasvorm die voor alle mensen opgaat. Dé Nederlanders bestaat niet en ook Dé Mens bestaat niet. Niet sociaal, geen psychologisch, niet cultureel

en zelfs niet lichamelijk. We zijn als mensheid een verzameling individuen, we denken allemaal anders en we zien er allemaal anders uit. En hoe verder we komen in de tijd, hoe meer de verschillen lijken te worden. De wereld wordt te klein, niet omdat we met meer zijn, maar omdat ons geestelijk bereik groeit. Ons aura, ons persoonlijk territorium, onze mening. Want als het alleen om het aantal zou gaan, dan was er geen probleem. Geef die zeven miljard mensen allemaal een vierkante meter leefruimte en we passen allemaal in de provincie Utrecht.

Nee, het gaat om onze persoonlijke levensruimte. Die wordt groter. We passen al lang niet meer in de kleren van 1950. Toen woonden we met acht mensen in een huis dat nu net aan voor twee volwassenen met twee kleine kinderen goed genoeg is.

Toen was ik klein. Het ging prima. Mijn vader had zelfs kantoor in huis en mijn moeder een kleine kamer waar ze haar naaimachine had. Het woord pasvorm heb ik daar voor het eerst gehoord. Van mijn moeder, toen ze een jurk maakte; ze trok de pasvorm eerst over op doorzichtig papier. Daarna knipte ze de vormen uit en legde die op de stof. Een halve eeuw geleden.

Nu 50 jaar later staan we hier en gaan we kijken naar hoe de kunstenaars zich hebben laten inspireren door het thema. Els is door het thema gaan nadenken over de verschillende huidskleuren. Linde en Ninette hebben het thema geplaatst in de natuur, hoe gaan we daar als mens mee om, Marisja is afgereisd naar China en heeft diervormen geknipt uit de Chinese dierenriem, Rob heeft het thema speels opgevat en in die speelsheid diepte gevonden, Iris houdt van het experiment en wil niet gevangen worden in een pasvorm, Sonja ziet in de beperking van het woord Dát juist de onbeperkte ruimte van het al, Willem is als altijd kritisch en vindt in elk thema een middel om te ageren tegen een bepaald onderdeel van de maatschappij, Michel reist terug in de tijd en vond daar de duivel in de vorm van de god Pan en Isabel ten slotte stelt de kennis ter discussie, wat weten wij vandaag de dag van appels! Ze heeft een paradijselijke appelboom gemaakt. Pluk er niet van, want de kans bestaat dat je door een beheerder uit dit park van Eden wordt weggestuurd! Of misschien doet God het zelf wel! Het is tenslotte zondag.

Kom, we gaan.

Hein Walter, 8 juli 2018

COLOFON

Subsidie en ondersteuning

Natuurkunstpark 2018 werd financieel mogelijk gemaakt door de gemeente Lelystad en Het Flevo-landschap.

Organisatie:

Michel Bongertman, Trudy van der Meer en Hein Walter

Kunstenaars Vereniging Flevoland
www.flevokunst.nl
2018

